

УДК 355.01+327.5

РОЛЬ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА В ПРОЦЕСІ БОРОТЬБИ ІЗ СУЧАСНИМИ ВИКЛИКАМИ ТА ЗАГРОЗАМИ ЄВРОПЕЙСЬКІЙ БЕЗПЕЦІ

ВОНСОВИЧ О.С.,
кандидат політичних
наук, доцент кафедри
міжнародних
відносин
ПрАТ «Вищий
навчальний
заклад «Київська
гуманітарна
академія»

В статті проаналізовано роль Східного партнерства в процесі боротьби із сучасними викликами та загрозами європейській безпеці. Визначені загальні принципи функціонування зовнішньополітичної ініціативи Європейського Союзу, а також проведено аналіз Дорожньої карти Східного партнерства. Проаналізовано основні виклики європейській безпеці, щодо яких здійснюється протидія з боку Східного партнерства. Досліджено п'ять основних тенденцій розвитку Європейської політики в сфері безпеки та оборони із відповідним проектуванням на їх можливе використання в рамках Східного партнерства. Визначено сучасний стан діяльності Східного партнерства в сфері безпеки.

Ключові слова: Східне партнерство, виклики, загрози, європейська безпека.

Постановка проблеми. Проблема, яку досліджує автор в даній статті пов'язана із визначенням ролі Східного партнерства в процесі боротьби із сучасними викликами та загрозами європейській безпеці. На сьогоднішній день Європейський Союз стикається з рядом деструктивних проблем, як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, які заважають ефективному розвитку політичних, економічних, демократичних, безпекових та інших процесів. Останнім часом, у зв'язку із загостренням ситуації на сході України, а також агресивних дій Росії, актуальним стало питання забезпечення безпеки на східних кордонах ЄС. Виходячи з цього, подальше дослідження можливостей Східного партнерства щодо посилення безпекової

складової в рамках ЄС, надасть змогу визначити пріоритетність даної ініціативи в питаннях боротьби із викликами і загрозами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика діяльності Східного партнерства відносно питань безпеки досліджена в працях таких вітчизняних науковців як С. Гуцал¹, К. Єлісеєв², С. Павленко³, В. Самохвалов⁴ та ін. Серед зарубіжних авторів можна виділити наступних: Т. Аббасов, Г. Канашвілі, Г. Костаніан, Г. Осканіан⁵, А. Сергунін⁶ та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті – є визначення ролі Східного партнерства в процесі боротьби із сучасними викликами та загрозами європейській безпеці.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Для того, щоб детальніше зрозуміти сутність ролі Східного партнерства в контексті боротьби із сучасними викликами та загрозами, на думку автора, доцільно дати йому стисло характеристику.

Східне партнерство – зовнішньополітична ініціатива Європейського Союзу, яка поширюється на шість східноєвропейських сусідів Євросоюзу – Азербайджан, Білорусь, Вірменію, Грузію, Молдову та Україну. Ініціативу формально започатковано на Празькому установчому саміті Східного партнерства 7 травня 2009 р. Східне партнерство передбачає можливість оновлення договірно-правової бази відносин ЄС зі східними сусідами шляхом заміни чинних угод про партнерство та співробітництво на угоди про асоціацію, створення поглиблених та всеохоплюючих зон вільної торгівлі (ЗВТ), лібералізацію візового режиму між ЄС та державами-партнерами тощо⁷.

Поява Східного партнерства привела до розмежування зовнішньополітичних підходів ЄС до відносин з південними та східними сусідами ЄС, які до цього перебували в однакових умовах Європейської політики сусідства. Це важливо, оскільки південні сусіди ЄС не є європейськими державами і тому навіть формально не мають права подавати заявку на членство в ЄС. Реалізація Східного партнерства базується на принципах диференціації, спільної власності та спільної відповідальності, а також на основі підходу «більше за більше».

Окрім двосторонніх відносин ЄС з країнами-партнерами та низки двосторонніх програм Східне партнерство також передбачає багатосторонній вимір взаємодії.

Запровадження багатостороннього виміру політичного та експертного діалогу є однією з осно-

вних відмінностей Східного партнерства від класичної Європейської політики сусідства. Багатосторонній вимір функціонує на чотирьох рівнях:

- Саміти за участю глав держав та урядів держав-членів ЄС та країн-партнерів – проводяться раз на два роки;

- Засідання міністрів закордонних справ країн ЄС і східноєвропейських партнерів. Проводяться, як правило, раз на рік в Брюсселі;

- Тематичні платформи Східного партнерства. Мета тематичних платформ – обмін інформацією та досвідом країн-партнерів у контексті здійснення реформ та перетворень. Діяльність платформ також сприяє налагодженню безпосередніх зв'язків між експертами країн-партнерів та держав-членів ЄС. Засідання кожної з тематичних платформ відбуваються щонайменше двічі на рік. Платформи підзвітні щорічним зустрічам міністрів закордонних справ. На сьогоднішній день діють такі тематичні платформи: «Демократія, належне врядування та стабільність», «Економічна інтеграція та зближення з політиками ЄС», «Енергетична безпека», «Міжлюдські контакти»;

- Робочі групи (панелі) для підтримки роботи тематичних платформ у конкретних сферах.

Важливим моментом, на думку автора, є аналіз Дорожньої карти Східного партнерства. Вона була оприлюднена 15 травня 2012 року у вигляді Спільної комунікації Високого представника ЄС у закордонних справах та політиці безпеки та Європейської Комісії (офіційна назва – «Східне партнерство: Дорожня карта до Саміту восени 2013 року»⁸). Дорожня карта була підготовлена на виконання рішень Варшавського саміту Східного партнерства 29 – 30 вересня 2011 року. Предметна робота щодо документа тривала з грудня 2011 по травень 2012 року під координацією профільного підрозділу Європейської служби зовнішньої діяльності.

У Комунікації підкреслюється, що Дорожня карта окреслює спільно узгоджені між ЄС та країнами-партнерами цілі, не визначає наперед прагнення або порядок денний європейської інтеграції партнерів. Звертається увага, що до роботи над Дорожньою картою були залучені держави-члени ЄС та країни-партнери. У цілому Дорожню карту можна охарактеризувати як доволі об'єктивний комплексний документ. Водночас, Дорожня карта лише узагальнює увесь масив відносин між ЄС та країнами-партнерами та раніше досягнуті між ними домовленості.

Реалізація основних цілей та завдань Східного партнерства щодо країн-учасниць, зумовила активізацію фінансування комплексних програм щодо інтеграції економік східноєвропейських країн з економікою ЄС, зближення їх законодавства з законодавством ЄС; створення економічного союзу між учасниками проекту «Східне партнерство»; співпрацю в боротьбі проти корупції, організованої злочинності, нелегальної міграції; збільшення мобільності робочої сили та створення перспективи відкриття ринків праці ЄС; посилення енергетичної безпеки; реалізацію програм, що спрямовані на подолання економічної і соціальної нерівності; реалізацію індивідуальних програм (охорона кордонів, допомога у ліквідації наслідків стихійного лиха, підвищення енергетичної ефективності та відновлюваних джерел енергії); посилення контактів між ЄС та громадянами країн Східного партнерства; надання додаткової фінансової допомоги⁹.

Переходячи безпосередньо до безпекової сфери потрібно відзначити, що Ініціатива Східного партнерства має на меті, крім простого посилення співпраці та певного «наближення країн-партнерів до ЄС», цілком конкретні завдання та заходи щодо забезпечення та посилення безпеки Європейського Союзу – створення зони вільної торгівлі, енергетичного співтовариства країн-партнерів, укладання угод про асоціацію, а також угод мобільності і безпеки, створення чотирьох тематичних платформ співробітництва та ін.

Потрібно відзначити, що в регіоні дії Східного партнерства фактично немає жодної країни, яка б цілком відповідала критеріям стабільності та демократичності. Різними є зовнішньополітична орієнтація країн-партнерів, а також низький рівень взаємодії між самими країнами-партнерами.

Аналізуючи, власне, самі виклики європейській безпеці, щодо яких здійснюється протидія з боку Східного партнерства, автор виділяє наступні: розповсюдження зброї масового ураження (ЗМУ), тероризм та організована злочинність, енергетична безпека, проблема зміни клімату, кібернетична безпека.

Розповсюдження зброї масового ураження Європейська стратегія безпеки (ЄСБ) розглядає як потенційно найбільшу загрозу безпеці ЄС. Таким самим чином ця загроза може класифікуватися й щодо всіх країн Східного партнерства. До уваги повинні братися два основних фактори: наявність матеріальних та інтелектуальних можливостей в

країнах-учасниках Східного партнерства для підтримки та розвитку ЗМУ; безпосередня близькість до країн – потенційних володарів ЗМУ, насамперед Ірану¹⁰. При цьому треба враховувати, що доповідь Солани щодо розвитку ЄСБ передбачає «додаткові заходи для посилення тиску на Іран»¹¹. Правовою основою діяльності ЄС у цій сфері є Стратегія щодо ЗМУ, ухвалена у 2003 році, яка підкреслює важливість превентивних заходів через діяльність ООН та багатосторонніх відносин, діючи як ключовий донор та з третіми країнами й регіональними організаціями для розвитку їх можливостей з метою уникнення розповсюдження. Східне партнерство має реальний потенціал для роботи щодо протидії фінансуванню діяльності з розповсюдження ЗМУ; виробленню та підтримки дій щодо біобезпеки; запобіганню розповсюдження систем доставки, особливо балістичних ракет.

ЄСБ підтверджує намір протидіяти всім формам тероризму та закликає до вдосконалення засобів для раннього виявлення радикальних груп та тісної взаємодії у сфері протидії фінансуванню тероризму. Зазначені напрями повинні отримати повну практичну підтримку в рамках Східного партнерства. Гаазька програма 2004 року, Стратегія зовнішнього застосування політики юстиції та внутрішніх справ 2005 року та Антитерористична стратегія ЄС 2005 року можуть розглядатися як дуже серйозна база для відповідної підтримки з боку ініціативи Східного партнерства. У рамках Східного партнерства можуть бути задіяні механізми кризового врегулювання (The Crisis Coordination Arrangement) та цивільної платформи (The Civil Platform Mechanism) для боротьби з використанням хімічних, радіологічних, ядерних та біотерористичних речовин. Необхідно розглядати можливість використання European Alert Platform з метою запобігання вербуванню та підтримці терористів через мережу Інтернет.

Різка збільшення диверсифікації джерел постачання, транзитних шляхів, інвестицій та їх ефективне використання, вироблення єдиних правил гри та механізмів запобігання криз повинні стати пріоритетами для ефективної діяльності Східного партнерства. Країни-учасниці названого партнерства повинні особливо уважно ставитися до стратегічних ініціатив та ухвалення законів ЄС, які безпосередньо створюють нову архітектуру європейської енергетичної безпеки. Враховуючи надзвичайну геополітичну важливість цього виклику, необхідно розглядати питання щодо створення по-

стійно діючого органу Східного партнерства з питань енергетичної безпеки.

Актуальним питанням для Східного партнерства сьогодні – є забезпечення енергетичної безпеки. Серед ініціатив ЄС по Східному партнерству посилення підтримки повної інтеграції енергетичного ринку України до енергетичного ринку ЄС. Одним з першочергових завдань також є реконструкція мережі українських транзитних газо- та нафтопроводів. Європейський Союз прагне до диверсифікації джерел поставок енергоносіїв, з одного боку, з іншого – до посилення безпеки транзитних шляхів¹². В цьому контексті слід враховувати, що маршрути газо- та нафтопроводів проходять у безпосередній близькості від зон регіональних конфліктів на Кавказі та у Придністров'ї; тому вирішення політичних проблем та розв'язання цих конфліктів також сприятиме зміцненню енергетичної безпеки ЄС.

Важливим моментом в процесі ефективної діяльності Ініціативи – є позиція Росії, особливо щодо енергетичної сфери, яка, останнім часом, стає все більш жорсткою. Це обумовлено її агресивними діями по відношенню до України, а також «імперськими» геополітичними амбіціями по відношенню до Європейського Союзу. Така ситуація створює підґрунтя для появи ряду нових викликів та загроз в енергетичній сфері. Жорстка позиція Російської Федерації щодо інтеграції української газотранспортної системи до ринку ЄС та намірів Євросоюзу взяти участь у її модернізації потребуватиме від ЄС консолідованого та виваженого підходу; в іншому разі регіон Східного партнерства перетвориться на арену протиборства європейських та російських інтересів у енергетичній сфері, що не сприятиме стабілізації регіону та зміцненню європейської безпеки.

Погіршення стану навколишнього середовища, природні катастрофи, боротьба за природні ресурси безпосередньо впливає на людську діяльність та має політичні наслідки, в тому числі пов'язані з питаннями безпеки, включаючи підвищення рівня неконтрольованої міграції. Зміни клімату, як стверджується у Європейській стратегії безпеки, «можуть призвести до суперечок стосовно торговельних шляхів, морських зон та ресурсів, які раніше були недосяжні»¹³.

Атаки на державні та приватні ІТ-системи країн-членів ЄС можуть розглядатися як потенційно нова економічна, політична та військова зброя. Таким самим атакам були піддані державні структу-

ри в Грузії в серпні 2008 року, і це може спіткати всі країни-учасниці Східного партнерства. У 2006 році ЄС ухвалив Стратегію безпекового інформаційного суспільства, яка спрямована на боротьбу з інтернет-злочинністю і яка може стати серйозним підґрунтям для ефективної діяльності Східного партнерства у боротьбі із викликами кібернетичної безпеки.

Автор вважає доцільним розглянути п'ять основних тенденцій розвитку Європейської політики в сфері безпеки та оборони (ЄПБО) із відповідним проектуванням на їх можливе використання в рамках Східного партнерства. Це такі тенденції як: глобалізація оперативного простору; розширення оперативного спектра; розширення цивільної та військової взаємодії; збільшення взаємодії між першою і другою складовими (pillars), у рамках яких функціонує ЄС; розвиток процесів, пов'язаних із засобами виконання операцій.

Аналізуючи першу тенденцію, потрібно відзначити, що поліцейська місія в Боснії та Герцеговині (EUPM), завдання якої були змінені в січні 2006 року, стала істотним поштовхом у боротьбі проти організованої злочинності. Військова операція Althea, яка розпочалася в грудні 2004 року, з метою подальшої стабілізації на Західних Балканах, реалізовувалася за підтримки 7 тис. військового контингенту та вперше на основі використання механізму «Берлін плюс» між НАТО та ЄС. Вивчення практичного досвіду цих операцій та особливо використання механізму «Берлін плюс» і його використання в механізмах взаємодії в рамках Східного партнерства видаються надзвичайно важливими.

Серед операцій та місій ЄС на інших континентах, які становлять значний інтерес з точки зору потенційної підтримки в рамках Східного партнерства, варто виокремити такі:

- на Близькому Сході – операція EUJUST LEX (підтримка розвитку кримінального правосуддя в Іраку);
- у Центральній Азії – EUPOL (Афганістан);
- в Африці – в Демократичній Республіці Конго та провінції Дарфур у Судані.

Проте надзвичайні складнощі з виконанням завдань у рамках операції Artemis у Конго, зрив запланованої операції в Чаді, припинення операції EUBAM на кордоні сектора Газа та Єгипту засвідчили про відсутність чіткої стратегії для зазначених операцій, відсутність загальних пріоритетів у країн-членів ЄС та нестачу необхідних засобів для

досягнення цілей в операціях такого рівня інтенсивності. Ці фактори, крім можливих політичних наслідків, повинні повністю враховуватися під час їх обговорення в рамках майбутніх механізмів Східного партнерства.

Що стосується другої тенденції, то ЄС постійно розширює спектр завдань у сфері безпеки, особливо у цивільному їх вимірі. Окрім виконання поліцейських місій, місій прикордонного контролю і верховенства права, спостерігається тяжіння в бік збільшення чисельності завдань у таких напрямках, як реформа сектора безпеки (Security Sector Reform, SSR) та підтримка програм роззброєння, демобілізації та реінтеграції (Disarmament, Demobilization and Reintegration, DDR). Названі сфери можуть розглядатися з точки зору їх потенційної реалізації в рамках Східного партнерства і не дублюватимуть чи впливатимуть в негативному відношенні на механізми інтеграційної взаємодії з НАТО.

Третя тенденція пов'язана із розширенням цивільної та військової взаємодії. Звертаючи увагу на зміст сучасних операцій, які виконуються під різними міжнародними та структурними мандатами, зростає роль стратегічної, тактичної та оперативної взаємодії між військовими та цивільними компонентами. В разі збереження такої тенденції проблематика координації між різними інститутами всередині ЄС, між ЄС та НАТО, ЄС та іншими міжнародними організаціями в подальшому буде вимагати адекватного вирішення. Створений всередині Військового штабу ЄС Цивільно-військовий відділ може взяти на себе функції координації взаємодії в рамках ЄПБО/Східне партнерство.

Розглядаючи четверту тенденцію, потрібно звернути увагу на те, що на прикладі операцій EUPAT у Македонії та EUPOL у Демократичній Республіці Конго прослідковується суттєве підвищення рівня взаємодії між Генеральним Секретаріатом Ради ЄС та Європейською Комісією. Відмінна природа функціонування цих двох інститутів та наявність апаратної конкуренції можуть впливати на ефективність взаємодії зі Східним партнерством. Тому в ЄС може бути створена структура, яка буде відповідальна за функціонування та розвиток Східного партнерства.

В рамках п'ятої тенденції, основний акцент потрібно зробити на наступному: основними інструментами для розвитку цивільних та військових засобів для досягнення цілей Європейської стратегії безпеки є т. зв. «Головні цілі» (The Headline

Goals). На розвиток цього інструменту ЄС схвалив Європейські цілі засобів – 2010. Ці два ключових документи можуть бути проаналізовані в рамках Східного партнерства з метою ідентифікації тих засобів, що можуть бути використані як у спільних операціях, так і виключно в рамках місій ЄС. Програмні засоби «A Capability Development Tools», розроблені Генеральним Секретаріатом Ради ЄС, можуть сприяти у визначенні тих засобів, які можуть бути запитані у країнах-учасниках Східного партнерства для місій та операцій, що плануються в рамках ЄПБО.

Важливим аспектом щодо матеріального забезпечення діяльності Східного партнерства в сфері протидії викликам та загрозам стало підписання 18 листопада 2014 р. в Брюсселі міністрами оборони Литви, Латвії, Великої Британії та Угорщини угоди про заснування Фонду, з якого буде фінансуватися участь країн Східного партнерства у військових місіях і навчаннях ЄС.

Він виступатиме в якості практичної міри, яка дозволить заохотити країни Східного партнерства більш активно брати участь у загальноєвропейській політиці безпеки і оборони. Нинішня ситуація в сфері безпеки вимагає, щоб Європа зробила такі практичні заходи¹⁴.

В угоді передбачено, що кошти фонду можуть використовуватися для фінансування участі представників країн Східного партнерства у діяльності у сфері спільної політики безпеки і оборони, таких, як військові місії ЄС, операції з управління кризами, навчання ЄС.

7 березня 2015 р. міністр закордонних справ Австрії С. Курц під час зустрічі зі своїми колегами з країн-членів ЄС в Ризі заявив про те, що Австрія вимагає перегляду Європейської політики сусідства і ставить під сумнів ефективність Східного партнерства Євросоюзу. Він зауважив на тому, що на даний момент не тільки на сході, але й на півдні ЄС переживає дуже багато нестабільності¹⁵. На тлі конфлікту в Україні, Сирії і Лівії постає актуальним питання про дієвість Східного партнерства у тому вигляді, в якому його задумували. Курц переконаний, що метою оновленої європейської політики сусідства має стати створення миру і стабільності, «а не нових розподільчих ліній в Європі». Керівник австрійського дипломатичного відомства виступив також за залучення «сусідів наших сусідів» до переговорів.

Під час засідання 31 березня 2015 р. у Брюсселі в рамках погодженого з Грузією та Республі-

кою Молдова спільного бачення трьох країн щодо результатів Ризького саміту Східного партнерства, який відбудеться 21 – 22 травня 2015 р., заступник Міністра закордонних справ України з питань європейської інтеграції О. Зеркаль представила відповідні підходи та очікування України¹⁶.

Вона відзначила важливість забезпечення до Саміту прогресу у безвізовому діалозі з ЄС, включення до Спільної заяви Саміту сигналів щодо визнання європейської перспективи України, посилення взаємодії з ЄС у рамках Спільної політики безпеки і оборони, зокрема у контексті розгортання в Україні міжнародної операції з підтримання миру та безпеки. Окремий наголос був зроблений на економічній інтеграції в контексті створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, а також співпраці у сфері енергетики.

Підводячи підсумок вищезазначеному, автор робить висновок про те, що для перетворення Східного партнерства на дієвий механізм забезпечення європейської безпеки Євросоюзу потрібно:

- цілеспрямовано сприяти створенню та функціонуванню продуктивних практичних механізмів співробітництва між самими країнами партнерами, наприклад, Економічного співтовариства, Енергетичного співтовариства країн-партнерів та ін.;

- позитивним чином впливати на процес залучення до певних ініціатив інших зацікавлених акторів, наприклад, Туреччину, Іран з метою перетворення Східного партнерства на платформу для міжнародної співпраці. Оскільки безпека

об'єднаної Європи залежить від ефективно функціонуючої багатосторонньої системи, то жодний актор не може вирішити весь комплекс сучасних проблем наодинці, отже, й проблему побудови безпечного середовища, базованого на принципах демократії та ринкової економіки слід вирішувати разом з усіма зацікавленими сторонами;

- ефективно використовувати диференційований підхід до країн-партнерів, особливо щодо їх європейських амбіцій. Подальше використання на практиці даного підходу може позитивним чином позначитись на перспективі членства у ЄС і стати важливою передумовою для проведення внутрішніх реформ у країнах-партнерах.

Подальша консолідація зусиль країн-учасниць Східного партнерства у питаннях комплексного забезпечення європейської безпеки, а також ефективній протидії викликам і загрозам, сприятиме не тільки розвитку самої Ініціативи, але і, в позитивному відношенні, позначиться на зміцненні національних безпек. Укріплення стратегічно важливої ланки ЄПБО – Східне партнерство, в подальшому, конструктивно впливатиме на розвиток воєнно-політичної складової Східного партнерства.

Подальший розвиток Східного партнерства, в контексті вищенаведених висновків, сприятиме побудові зони демократії, стабільності, процвітання та консолідації європейського безпекового простору, в якому Україна повинна зайняти належне місце, перетворившись із джерела нестабільності на успішну європейську державу.

ПОСИЛАННЯ:

¹ Гуцал С. Інструменти Східного партнерства: можливості для України // Транскордонне співробітництво на нових східних кордонах ЄС: матеріали міжнародної конференції / Гол. ред. С.І. Мітряєва. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра». – 2009. – С. 159–162.

² Єлісєєв К. Україна і ЄС: партнерство-асоціація-членство [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – 2009. – №16 (744). – 29 квітня – 15 травня. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/POLITICS/ukrayina_i_es_partnerstvo_asotsiatsiya_chlenstvo.html.

³ Павленко С. Сучасні аспекти та перспективи ініціативи ЄС „Східне партнерство” / Транскордонне співробітництво на нових східних кордонах ЄС: матеріали міжнародної конференції / Гол. ред. С.І. Мітряєва. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2009. – С. 163–167.

⁴ Самохвалов В. Східне партнерство – Чорноморська дружба: 1:0 на користь України і її друзів. [Електронний ресурс] / Інформаційне агентство «УНІАН». – 06.05.2009. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/218433-shidne-partnerstvo-chornomorska-drujba-10-na-korist-ukrajini-i-jiji-druziv.html>.

⁵ Trouble in the Neighbourhood? The future of the EU's Eastern Partnership / Edited by Adam Hug. – First published in February 2015 by The Foreign Policy Centre Suite 11, Second floor 23-28 Penn Street London N1 5DL UK. – 66 p.

⁶ Сергунин А. А. «Восточное Партнерство»: вызов российской дипломатии в Восточной Европе / Вестник Воронежского государственного университета. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2010. – № 1. – С. 205 – 210.

⁷ Східне партнерство [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/east-partnership>.

⁸ Спільний робочий документ «Дорожня карта Східного партнерства 2012 – 13 двосторонній вимір / Європейська комісія. Високий представник Європейського Союзу з питань зовнішніх відносин та політики безпеки. – Брюссель. – 15.5.2012. – SWD(2012) 109 final.

⁹ Ільницька У. «Східне партнерство» як вимір європейської політики сусідства та діалоговий рівень співробітництва України з ЄС [Текст] / У. Ільницька // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2014. – Вип. 26. – С. 116.

¹⁰ Східне партнерство ЄС: додаткові можливості для євроінтеграції України / [І. Ф. Газізуллін, М. М. Гончар, О. В. Коломієць [та ін.]; за ред. В. Мартинока; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К.: [Агентство «Україна»], 2009. – С. 56.

¹¹ «The ESS Scoreboard» by Giji Gya, ISIS Europe – European Security Review no.42, December 2008.

¹² Малік В. М. Політика східного партнерства ЄС в контексті європейської інтеграції [Електронний ресурс] / Український науковий журнал «Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації». – № 3. – 2009. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/156>.

¹³ Report by the EU High Representative Javier Solana in association with the European Commission on the implementation of the European Security Strategy: Providing Security in a Changing World, S407/08. 11 December 2008.

¹⁴ Lietuva kartu su kitomis ES šalimis lėšomis parems ES gynybos bendradarbiavimą su Rytų partneriais [Електронний ресурс] / Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija. – 2014.11.19. – Режим доступу: http://www.kam.lt/lt/naujienos_874/aktualijos_875/lietuva_kartu_su_kitomis_es_salimis_steigs_patikos_fonda_gynybos_bendradarbiavimui_su_rytu_partneriais_paskatinti.html.

¹⁵ Австрія закликає кардинально переглянути європейську політику сусідства [Електронний ресурс] / Дзеркало тижня. Україна. – 7 березня 2015 р. – Режим доступу: http://dt.ua/POLITICS/avstriya-zaklikaye-kardinalno-pereglyanuti-yevropeysku-politiku-susidstva-166319_.html.

¹⁶ 31 березня 2015 р. заступник Міністра закордонних справ України з питань європейської інтеграції Олена Зеркаль взяла участь у засіданні старших посадових осіб (СПО) «Східного партнерства» [Електронний ресурс] / День України. – 01 квітня 2015 р. – Режим доступу: <http://ukrday.net/gos/10106-31-bereznya-2015-r-zastupnik-mnstra-zakordonnih-sprav-ukrayini-z-pitan-yevropeyskoyi-ntegracyi-olena-zerkal-vzyala-uchast-u-zasdann-starshih-posadovih-osb-spo-shdnogo-partnerstva.html>.

Vonsovych O.S. The role of Eastern Partnership in the process of struggle with the modern challenges and threats to European security / Private Joint Stock Company «Higher educational institution “Kyiv Academy for the Humanities”».

In the article there was analyzed the role of Eastern Partnership in the process of struggle with the modern challenges and threats to European security. The general functioning principles of foreign policy initiative of European Union had been defined and also the analysis of Road map of Eastern Partnership was signified. It was analyzed the basic challenges to European security, which the anti-activity from Eastern Partnership is done. Five basic tendencies of development European policy in defence and security with correspondent projection for using frames of Eastern Partnership were researched. The modern plan of Eastern Partnership activity in security was defined.

Keywords: Eastern Partnership, challenges, threats, European security.

Вонсович А.С. Роль Восточного партнерства в процессе борьбы с современными вызовами и угрозами европейской безопасности / Частное акционерное общество «Высшее учебное заведение «Киевская гуманитарная академия».

В статье проанализирована роль Восточного партнерства в процессе борьбы с современными вызовами и угрозами европейской безопасности. Определены общие принципы функционирования внешнеполитической инициативы Европейского Союза, а также проведен анализ Дорожной карты Восточного партнерства. Проанализированы основные вызовы европейской безопасности, по отношению к которым осуществляется противодействие со стороны Восточного партнерства. Исследованы пять основных тенденций развития Европейской политики в сфере безопасности и обороны с соответствующим проектированием на их возможное использование в рамках Восточного партнерства. Определено современное состояние деятельности Восточного партнерства в сфере безопасности.

Ключевые слова: Восточное партнерство, вызовы, угрозы, европейская безопасность.

Стаття надійшла до редколегії 01.04.2015

Прийнята до друку 13.05.2015